I (80)
II 20

DRUŠTVENA POZORNICA

SVEZAK 3.

ONIP-HERCEG

DOĐI, IDI ZA MNOM

DRUŠTVENA POZORNICA
SVEZAK 3.

ONIP

DOĐI, IDI ZA MNOM

EVANĐEOSKA SLIKA U 2 ČINA

PREVEO
J. HERCEG

UREDIO I UPUTE DODAO V. RABADAN

JERONIMSKA KNJIGA 377

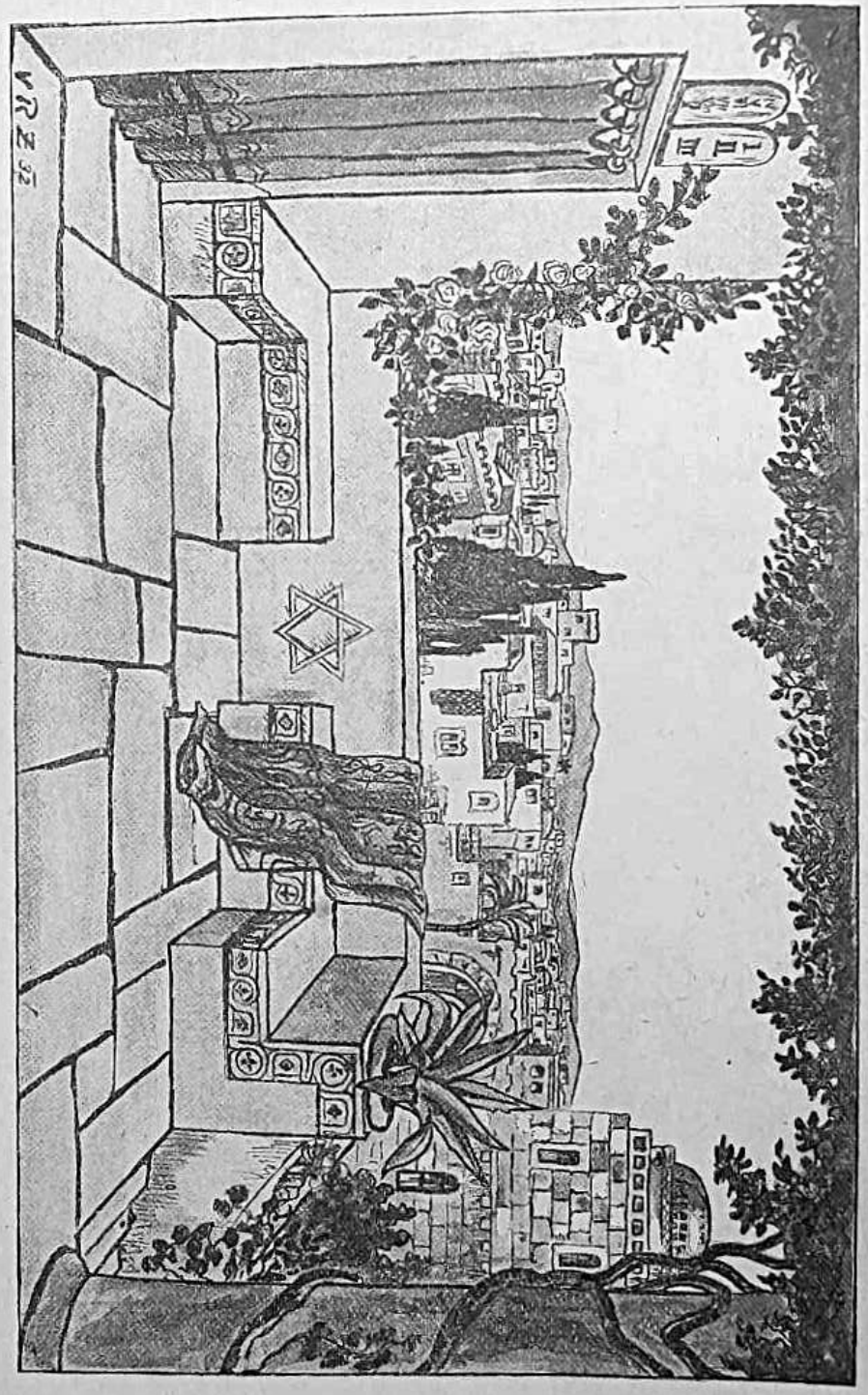

Pozornica za „DOĐI, IDI ZA MNOM“

UVOD

Nestručna društvena pozornica oduvijek je vrlo rado i često prikazivala glume, koje u cjelini ili djelomice obrađuju Muku, Smrt i Uskrsnuće Spasiteljevo ugledajući se na »monumentalne« priredbe svoje velike sestre, pučke pozornice. (Pod pučkom pozornicom razumijevamo predstave velikoga stila sa općom idejom, koja je za sve slojeve — religijozna prije svake druge — a u njima sudjeluje veliki kolektiv puka: na pr. Oberammergau ili Koprivnica. Sve ostale povremene predstave društvena su pozornica!) Mnogo je bilo pasijonskih gluma, u kojima je uvijek i sam Spasitelj izlazio na pozornicu, pri čemu je Njegov uzvišeni lik, koga ni najveći glumci nijesu uspjeli dolično iznijeti, uz najbolju volju diletanta-predstavljača redovito bio nemoguće prikazan. Moderna katolička društvena pozornica, koja hoće da postigne što umjetničkiji i sa svake strane besprijekorni niveau, stvara i dalje evanđeoske i pasijonske igre, ali iz vrlo pohvalne pažnje i poštovanja izbjegava donašanje Spasiteljeve ličnosti na pozornicu. Naravno, da je On ipak središte čitave radnje, pa ako je gluma uistinu dobra, ta nevidljivost Njegove osobe djeluje još jače, mističnije. Na tom principu pisana je odlična gluma »Dođi, idi za mnom« od Onipa, jednog od najboljih pisaca za nestručnu pozornicu današnje Italije. Ta gluma, za koju je kritika rekla, da je pravi »mali umjetnički dragulj«, obrađuje vrlo uspjelo i originalno epizodu o bogatom mladiću iz Evanđelja, kome je Krist na poznati njegov upit odgovorio: »Dođi, idi za mnom!« Krist se ovdje ne vidi, ali Njegova je prisutnost kroz čitav komad jednako jaka i jasna, a kulminira u završnom prizoru, kad lica glume gledaju s terase, kako dolje prolazi povorka vodeći Spasitelja na Golgotu. To je jedan od najjačih i najsugestivnije iznešenih momenata, što sam ih našao u literaturi nestručnih gluma.

Gluma nadalje odgovara najstrožim umjetničko-literarnim zahtjevima savremene drame, odlikuje se napetom i jakom radnjom, kojoj zanimivost nikad ne slabi, majstorski karakteriziranim tipovima svijeta i društva u doba Kristovo (»starozavjetni« plemeniti Ananija, podli farizej Jonata, obrazovani mladi Židov Jefta, ponosni Rimljanin Kvinto i t. d.) te vrlo vješto vođenim dijalogom.

Kraj svega toga »Dodi, idi za mnom« ne zahtijeva ni mnogo lica (7) ni skupih odijela ni posebne scenerije (obična terasa), pa će i najsiromašnije društvo u najzabitnijem selu moći s uspjehom i lako izvesti ovaj komad, koji idealno odgovara svim slojevima i staležima. Nadam se dakle, da će ova gluma biti srdačno primljena i često igrana, kako i zaslužuje. I ona i njezini izvađači doprinijeti će time bez sumnje dragocjen kamičak poznavanju i širenju slave Krista Kralja, što mora uvijek biti najpreči cilj i glavna svrha svakog djela katoličkih društava uopće, a katoličke pozornice napose.

V. R.

UPUTA ZA IZVAĐAČE

Priložena slika kako da se uredi pozornica za ovu glumu činit će se možda na prvi mah preteškom. Želim upozoriti, da nije tako. Bitno su potrebni slijedeći dijelovi dekoracije: 1. P o z a d i n a, na kojoj je naslikan Jerusolim. (I manje vješt crtač moći će da prema skici naslika nekoliko istočnjačkih kuća na tu pozadinu!) 2. O g r a d a pred pozadinom i udaljena od nje barem 50 cm. Ona je načinjena od drvena (letve) kostura prevučena tvrdim papirom. 3. K u ć a lijevo može biti kakva kulisa sobe prevučena papirom. 4. S t e p e n i c e desno. Tko ih može načiniti tako, da se vide, nek ih načini, tko ne može, nek zatvori pozornicu s desne strane kakvim stupovima, zelenilom ili sličnim. Tuda će glumci izlaziti, a stube su tobože iza kulisa. Eto, to je

najbitnije. Razmještaj klupa, sagova, zelenila, boja kuće i zidovâ (ne treba sve bit bijelo, naprotiv!) i razni ukrasni detalji prepuštaju se ukusu redatelja. Ova skica ima da posluži samo kao putokaz, a crtač je uvjeren, da ćete Vi izvesti mnogo ljepše. Pri tom će vam vrlo dobro doći (kao i za kostime!) dobre ilustracije kakve historičke knjige (na pr. odlične slike iz »Ben-Hura« u izdanju Vrhbosne!).

Što se glumaca tiče, prije svega ponavljam vječito pravilo: nek ne lomataju previše rukama i nek se ne šetaju neprestano pozornicom! Inače treba dobro karakterizirati tipove: starac A n a n i j a mora biti visok, duge bijele brade i orlovska nosa, ozbiljan i dostojanstven. Ići i govoriti mora mirno i duboko. J o n a t a naprotiv onizak je, malko pognut, kukasta nosa, oštre crvenkaste brade, hrapava i neprijatna glasa. Govori dosta brzo, oči mu igraju amo tamo, kretnje su mu kratke, nervozne. Ali nipošto ne smije biti smiješan niti se ta uloga smije dati onome, koji obično igra komične tipove! J e f t a je lijep crnomanjast mladić, kome se na licu i visokom čelu čita ozbiljnost i inteligencija. Jednostavan je ali otmen u govoru i kretnjama. R i m l j a n i n je također mlad čovjek, ali muževnijeg, vojničkog držanja. Govori uvijek s nekim prizvukom ponosa u glasu, a tako mu je i držanje. No nije antipatičan nipošto! Ostala lica već su sporednija.

Upozoravam još redatelja na onu b u k u n a u l i c i. To se mora dobro uvježbati! Najbolje će biti, da u sobi do pozornice (garderobi), možda i sa zatvorenim vratima, više ljudi pravi umjerenu buku isprekidanu povicima. Publika ima da čuje sve to samo nejasno i n e p r e t j e r a n o!

Za odijela treba naći zgodne slike kao uzor. Ananija, Ruben i Jonata bit će u dugim židovskim haljinama sa prugastim plaštevima i maramom na glavi; Jefta u kratkoj tunici bijele ili svijetle boje i s kapicom na glavi; Kvinto Lucije također u kratkoj tunici svijetle boje s prebačenim tamnijim plaštem.

LICA:

ANANIJA, ugledni Židov trgovac
JEFTA, njegov sin
IZAK, sluga u kući Ananijinoj
JONATA, učitelj zakona
RUBEN, poglavica Sinedrija
KVINTO LUCIJE, mladi rimski plemić, drug Jeftin
IZMAEL, pastirče

Događa se u doba Kristovo u Jerusolimu na terasi kuće Ananijine, prva slika na Cvjetnicu, a druga na Veliki Petak.

VAŽNO! Glede prava izvođenja ove glume vidi bilješku na omotu!!!

PRVA SLIKA.

(Terasa na krovu kuće bogatog i odličnog židovskog trgovca Ananije u Jerusolimu. U pozadini je nevisoka kamenita ograda, preko koje se gleda dolje na ulicu svetoga Grada. Lijevo su vrata, što vode u nutrinu kuće. Desno stepenice, kojima se uzlazi na terasu. Terasom su razmještene niske klupe prekrite sagovima. Uz kuću je ružin grm u cvatu. — Na jednoj od tih klupa sjedi Ananija. Glavu je spustio na prsa i gleda u tlo zaduben u teške misli.)

PRVI PRIZOR.

Ananija i Izak, zatim Jonata.

ANANIJA *(uzdahne).*

IZAK *(uzlazi po stubama desno i klanja se prekrstivši ruke na prsima).*

ANANIJA *(dignuvši pogled):* Šta je nova, Izače?

IZAK: Gospodaru, blagoslov Božji uistinu je nad tobom i nad kućom tvojom. Ovaj čas prispio je glasnik i javlja, da je tvoja velika karavana, koja dolazi iz zemlje Feničke, stigla pod jeruzalemske bedeme. Zaustavila se kod Kraljevskih grobova, da malko otpočine. I ljudi i životinje i roba, sve je stiglo zdravo: ni razbojnici ni nevrijeme nije im naudilo.

ANANIJA: Hvala Gospodu!

IZAK: Želiš li mi dati kakav nalog, gospodaru?

ANANIJA *(mahne glavom: Ne.)*

IZAK: Želiš li da ti donesem mlijeka?

ANANIJA: Zašto me to pitaš, Izače?

IZAK: Gospodaru, tvoje je oko stakleno, a usne su ti suhe. Možda je to od vjetra, zato pomislih, da ti je i grlo suho . . .

ANANIJA *(trese glavom):* Ni sol morska, ni vrući pustinjski vjetar nije uzrokom moje boli, Izače. Mnogo sam putovao u mladosti i otvrdnuo sam proti njima.

Ali Bog sa starošću daruje razne patnje. I ono, što žeže moje usne, unutarnji je oganj . . .

IZAK: Ne bih li mogao doznati, gdje da nađem lijeka za svoga gospodara?

ANANIJA: Ne, slugo vjerni, ne možeš doznati.

IZAK: Ali to će onda svakako znati Jefta, tvoj sin, a moj gospodar. On je mnogo učio, mnogo putovao i mnogo zna.

ANANIJA: Jefta? . . . Možda će doći vrijeme, kad će on moći da ozdravi ovu ranu . . . ali taj čas još nije došao . . . A sad idi, Izače, ostavi me sama s mojim mislima.

IZAK *(pokloni se):* Gospodin bio uvijek s tobom, gospodaru! *(Silazeći desno, zaustavi se i okrene.)* Gospodaru, eto Jonata dolazi k tebi. *(Stane do izlaza i duboko se pokloni.)*

ANANIJA *(uspravi se):* Dobro mi došao!

JONATA *(uzlazi desno):* Pravedni Ananija, mir tebi u ime Gospoda Abrahamova, Izakova i Jakovljeva. *(Pokloni se.)*

ANANIJA *(ustaje):* I tebi mir, mudri Jonata. *(Starac klone i opet na klupu.)* Sjedni i pripovijedaj bolesnom starcu vijesti iz grada i hrama.

IZAK *(side desno).*

JONATA: Ovaj ti put ne donosim vijesti, već ih tražim.

ANANIJA *(sa smiješkom):* Je li moguće?

JONATA: Osim ako želiš, da ti rečem, kako u čitavom Jeruzalemu od brežuljka Siona do brda Maslinskog, od Sudnice do dvora Herodova, od trga do Hrama, svagdje ljudi govore samo o povratku tvog sina Jefte.

ANANIJA: Istina je; nakon više godina odsutnosti, jučer se moj sin opet vratio u dom otaca svojih, da proslavi Pashu.

JONATA: I ostati će dakako?

ANANIJA: Nadam se. To je još jedina moja želja.

JONATA: Ali to ne želiš samo ti, njegov otac; to žele i svi prvaci jerusolimski i odličnici judejski.

ANANIJA *(pogled mu zasja):* Reci jasnije, rabi!

JONATA: Ne budi odviše skroman, Ananija. Ti si pravedan, ugledan i bogat. Tvoj je sin mudar, krepostan i krasan. Mnogo je toga naučio na svojim putovanjima po Grčkoj, Egiptu i Rimu. Vaše je ime poznato na svim tržištima svijeta. Tko bi dakle prije njega, tko bi prije Jefte mogao postati našim prvakom? Za nj se otimlju sve stranke: Saduceji, Farizeji i Herodijanci. *(Važno.)* Možda čak i dvorjanici rimskoga Cezara nastoje, da si pribave njegovo prijateljstvo.

ANANIJA *(odrešito):* Rimljani? To ne će nikada biti! Dozvoljavam, da se moj sin druži s kim god hoće, ali on ne smije nikada zaboraviti, da je sin Izraela; ne smije zaboraviti, da su njegovi pradjedovi krv svoju prolijevati za veličinu Izraela.

JONATA: Pravo veliš, pravedni Ananija! Ali ne bi li mi ovako, u četiri oka mogao povjeriti, što tvoj sin misli?

ANANIJA: Dä, rabi, otac bi morao da zna čitati iz očiju svog sina, što on krije u srcu, ali nažalost ja svoga Jefte ne poznam tako . . . Ti Jonata, koji umiješ tumačiti svete knjige, nastoj da sretneš mog sina Jeftu, govori s njim i pokušaj protumačiti tajnu njegova srca. Ja ne znam da otkrijem zašto je tako zamišljen i šutljiv. Uvijek je tako tužan . . .

JONATA: Tvoj je sin tužan? Što mu manjka?

ANANIJA: Sam Bog zna . . .

JONATA: Da nije njegovo srce negdje zarobljeno? Ah, blažena mladež!

ANANIJA: Odredio sam, da ga na svim putovanjima slijedi jedan vjerni sluga . . . i taj ne zna ništa.

JONATA *(trlja ruke):* Bolje je tako! On će u rodnome gradu naći sebi dostojnu djevojku, koju će kao zaručnicu uvesti u dom svojih otaca . . . I . . . smijem li da kažem? . . .

ANANIJA: Samo govori, Jonata.

JONATA: Anina kći, rod velikoga svećenika Kaife, divna kao zaručnica iz Pjesme nad pjesmama, kreposna kao Estera i neopisivo bogata bila bi za njega vanredna prilika. A uvjeravam te, da bi Kaifa bio prezadovoljan s time. Jefta bi pak dokazao time, da je naš, da je izraelske krvi. Što veliš na to, pravedni Ananija?

ANANIJA: Ponavljam, da svome sinu dajem punu slobodu u svakoj njegovoj odluci. Od njega tražim samo to, da bude dobar Židov, jer danas treba mnogo, mnogo dobrih Židova ... da se naš sveti Jerusolim ne pretvori u jadnu provinciju rimskoga carstva ...

IZAK *(uzlazi desno):* Gospodaru, Jefta sin tvoj dolazi i već je na ulazu.

ANANIJA: Mi ga čekamo ...
IZAK: S njime je i neki gost ...
ANANIJA: Koji?
IZAK: ... Neki stranac ... Rimljanin ...
JONATA: Rimljanin ? ? ?

DRUGI PRIZOR.

Prijašnji i Jefta, zatim Kvinto Lucije.

JEFTA *(pojavi se desno na stubama):* Bog te blagoslovio, plemeniti oče! Mir s tobom, mudri rabi, vjerni prijatelju naše kuće!

JONATA: Dobro došao, plemeniti Ananijin sine i dugo nam ostao u domu otaca svojih.

ANANIJA: Sine, ti si još nekoga doveo sa sobom ...

JEFTA: Doveo sam svog uglednog suputnika, druga iz Rima. Učili smo zajedno i bili prijatelji. Mnogo sam mu pripovijedao o Jerusolimu i svojoj domovini, pa je zato došao sa mnom. A osim toga, Poncije Pilat mu je rod, pa je i njega želio posjetiti. Lijepo smo u društvu putovali. *(Zove.)* Uzađi, Kvinto Lucije! Dođi da upoznaš mog oca!

ANANIJA *(se uspravio, da ponosan, a ne kao starac sačeka došljaka Rimljanina).*

KVINTO *(izide desno i diže u vis desnicu na pozdrav):* Zdravo, plemeniti Ananija, prvi te put vidim, ali te već poznam po vrlinama tvojega sina. Zato ti se divim i naživljem te sretnim ocem. Tim više što sam i od svog rođaka Poncija Pilata čuo o tvojim velikim vrlinama.

ANANIJA *(tvrdo):* Što može da zna o meni rimski namjesnik?

KVINTO *(sa smiješkom):* Ništa, što bi ti na uštrb bilo, ponosni sine Izraela.

ANANIJA: Htio sam upitati, koji je razlog bio da se Poncije Pilat zanima za me?

KVINTO *(kao gore):* Valjan rimski upravitelj mora se uvijek zanimati za one, nad kojima vlada.

ANANIJA *(dostojanstveno):* Rimski građanine! Kuća moja kuća je mojega sina. On te je ovdje primio i gostoprimstvo mi je sveto: to nam nalaže naš zakon. Sjedni i odmori se, ako si umoran. Dijeli s nama naš hljeb, ako si gladan ... Ja te ostavljam da možeš slobodnije razgovarati s Jeftom. *(Jonati)* A ti nie, Jonato, sprovedi u moje odaje, razgovorat ćemo još o koječem. *(Odlaze lijevo.)*

IZAK *(koji se sve to vrijeme nije micao, siđe tiho desno).*

TREĆI PRIZOR.

Jefta i Kvinto Lucije.

JEFTA: Dobri moj Kvinto, zar ne ćeš sjesti? Ovdje gore uzduh je čišći nego u zaprašenim ulicama. Dä, ove je godine proljeće neobično sparno ... Ali zašto stojiš?

KVINTO: Eto, kad tražiš, poslušat ću, premda ne bih želio odviše zlorabiti vašu d u ž n o s t gostoprimstva.

JEFTA: Zar te nijesam zamolio da uđeš?

KVINTO: Dä ... ali ne znam koliko si svom ocu time ugodio ...

JEFTA: Treba da mu oprostiš. On ne može da zatomi svoje žestoke ćudi ... Uostalom ...

KVINTO: Zaklinjem te, prijatelju, ne ispričavaj se i ne ispričavaj oca kao da je drugačiji nego što jest. Time bi iskrivio njegovu muževnost. Meni se svidio taj ponos staroga, tvrdokornog Židova. Ja mu se divim.

JEFTA: Tebi je do šale . . .

KVINTO: Nije, tako mi svih bogova, . . . Ali ne! pustimo bogove, jer ti u njih ne vjeruješ, a i ja vrlo malo. Nego evo ti moja riječ, da mi se tvoj otac veoma svidio. On je u meni gledao dvije različite osobe: prijatelja svog sina i . . . Rimljanina, koji je pobijedio Židove i vlada Judejom . . . Kao prvoga htio bi da me voli, a kao drugoga to nije mogao. Zato je izabrao srednji put: trpi me u svojoj kući radi dužnosti gostoprimstva. Nije ni čudo: ja sam Rimljanin!

JEFTA: Ponosan si, Kvinte, jer vjeruješ u moć oružja silnih rimskih legija, ali zar te nimalo ne diraju r u š e v i n e tuđih sloboda?

KVINTO: Ruševinâ mora biti, to se ne da izbjeći.

JEFTA: Po kakvom zakonu?

KVINTO: Po zakonu j a č e g a. P r a v o s t o j i, a k o g a s i l a u s p r a v i!

JEFTA: Sila . . . nasilje?

KVINTO: Pa dä! Treba znati ponajprije, što se hoće. Hoćemo vlast nad čitavim svijetom, i . . . gledaj naše uspjehe, gledaj naše bogatstvo . . .

JEFTA: Vlast, bogatstvo, novac? A što zatim?

KVINTO *(čudeći se):* Kako »zatim«?

JEFTA: Kakav je konačno cilj, kakav svršetak, kakva nagrada za sve to?

KVINTO: Čudna li pitanja? Tko je moćan i bogat, radi ono, što mu se prohtije. Tako je kod pojedinaca, tako je i kod narodâ. Ja sam zahvalan sudbini, što me je obdarila bogatstvom i eto ja putujem svijetom, kuda mi srce želi. Netko bi drugi na mom mjestu volio provoditi dane u cirkusu ili u kupalištu ili uz stol pun jela i pića . . . ja naprotiv radije putujem . . .

JEFTA: Još me nijesi shvatio, Kvinte. A »zatim«? Zar te to sasvim zadovoljava? Zar za to živimo na ovome svijetu?

KVINTO: Ne razumijem te.

JEFTA *(nakon kratke stanke):* Jesi li čitao Salomonovu knjigu »Propovjednik«?

KVINTO: Nažalost ne poznam dosta vaš jezik, da bih je mogao čitati. No učio sam ipak povijest tvog naroda i poznata mi je mudrost i moć tog drevnoga kralja.

JEFTA: U onoj knjizi piše: »I s p r a z n o s t, i s p r a z n o s t i s v e j e i s p r a z n o s t!«

KVINTO *(smiješeći se):* Veliki Salomon nije bio baš veseljak!

JEFTA *(ozbiljno):* Te su riječi čim sam ih čuo bacile na moju mlađahnu dušu strašnu sjenu. Često sam ih čuo u časovima tuge, a u zadnje vrijeme više nego ikada odjekuje u meni ta jadikovka: Čemu živjeti, čemu raditi ako je sve ispraznost?! . . . Čini mi se, kao da se nalazim sam usred pustinje, u kojoj nema drveta, da u njegovoj sjeni otpočinem. Ne umijem da uživam, kao što ti umiješ. Ne vjerujem više u misiju svog naroda, a ne znam ni mrziti kao što to znadu moja židovska braća . . . Kvinto, plašim se sama sebe . . .

KVINTO: O tako ti crne rijeke Stiksa, koji te je zloduh obuzeo? Da nijesi možda popio kakav čarobni napitak ili ti se što čudna u snu prikazalo?

JEFTA *(zanosno, tiho):* . . . Vidio sam Ga, ne u snu, nego u zbilji. Bijaše mlad, plavokos, siromašno odjeven, kako se nose ribari u Galileji . . .

KVINTO: Koga si to vidio i gdje?

JEFTA *(kao gore):* Sjećaš li se kad smo ono nedaleko Jordana naišli na mnoštvo ljudi, žena i djece, koji su pozorno slušali nekog Učitelja, što ih je poučavao. Neobičan učitelj, mlad, plavokos, siromašan, odjeven kao galilejski ribar . . .

KVINTO: Zar onaj?

JEFTA *(potvrđuje znakom):* Onaj! . . . Nedavno Ga opet sretoh. I opet je propovijedao. Znatiželjno sjaših, predah konja sluzi i primakoh se. Pridoh Učitelju iza leđa, da sam mogao točno čuti Njegove jasne i ljubazne riječi.

KVINTO: Šta je neobična govorio?

JEFTA: Govorio je o stvarima jednostavnim i velikim, kao što je jednostavna i velika istina. Obećavao je mir i život u Bogu, koji nije ispraznost.

KVINTO: Uz koju je to cijenu obećavao?

JEFTA: Ovako je govorio: »Zaista vam kažem, tkogod ne primi kraljevstvo Božje kao dijete, ne će u nj ući!« Međutim je stavio ruke na glavu nekoliko mališa, koji su se okupili oko Njega. *(Stanka.)*

KVINTO: Što znače te riječi?

JEFTA: Nijesam tražio nikakva razjašnjenja. Osjetio sam, da govori novu istinu. I u meni iskrsnu velika nada i osjetih ljepotu i zaželih svoju negdašnju vedru djetinju dušu . . . Nehotice se približih onom dobrom Učitelju i rekoh mu: »Učitelju dobri! Što treba da činim, ako hoću da zadobijem život vječni!« — A On ne okrečući se k meni odgovori: »Zašto me nazivlješ d o b r i m?« — A kada se ja nijesam usudio da išta primjetim, doda: — »Samo je B o g dobar!« — *(Zanosno):* I u taj čas, Kvinto, ja sam osjetio, da je iz njega govorio glas Svevišnjega.

KVINTO *(znatiželjan):* Što ti je još rekao?

JEFTA: Rekao je: »Znaš zapovijedi: Ne ubij, ne učini preljuba, ne ukradi, ne reci krivo svjedočanstvo, poštuj oca i majku, ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!« — A ja mu uzvratih: »Sve sam to vršio od svoga djetinjstva, ali . . .« — Tada se Učitelj okrene prema meni i ljupko me pogleda . . . I kao što sunčana zraka ulazi u prozirnu i čistu gorsku vodu, tako je onaj pogled uronio u moje pusto srce. On je onim pogledom prozreo čitavu moju nutrinu i izmjerio moj nemir, jer je nastavio: »Ako hoćeš da budeš savršen, idi kući, prodaj što imaš i podaj novac siromasima i imat ćeš blago

na nebu; zatim d o đ i i i d i z a m n o m!« . . . Poziv bijaše divan! Osloboditi se svega, odreći se svega, da budeš bez zapreka, lagan, čist, pripravan stupati putem vječnog života. Već htjedoh da poviknem: »Evo me, uzmi me sa sobom, slijedit ću Te kudagod Ti išao . . .«

KVINTO *(naglo):* To si htio da učiniš?

JEFTA *(tužno):* Tad iskrsnu između mene i Učitelja neka avet . . . moj očinski dom . . . Oborih oči, a kad sam ih opet podigao, da potražim Učiteljev pogled, ne susretoh ga više. Bio je uprt drugamo . . . u neku daleku točku, onkraj samih granica svemira. A mene je ovila još gušća tama nego prije. Udaljih se shrvan i nastavih svoj put . . . *(Stanka.)* Eto, sad znaš sve, Kvinto... *(Duga šutnja.)*

ČETVRTI PRIZOR.

Prijašnji i Izmael, zatim Izak.

IZMAEL *(dotrči sa stuba sav usplahiren):* Milost! Ma tko vi bili, milost! *(Baci se pred Kvintove noge.)*

KVINTO *(smiješeći se):* Odakle si ispao, dječače?

IZMAEL: Milost! Izak hoće da me bije!

JEFTA: Ustani! Tko si! *(Dječak ustaje, ali još sav drhće.)*

IZMAEL: Izak hoće da me bičuje do krvi.

KVINTO *(draškajući dječaka):* Ovako nije drhturilo pastirče David pred Golijatom, koji je bio veći div od Izaka! *(Samodopadno prema Jefti):* Vidiš, Jefta, da znam povijest tvog naroda.

IZAK *(uzlazi desno sa šibom u ruci):* . . . Pokazat ću ja tebi, čekaj . . . *(opazivši gospodara ušuti.)*

JEFTA: Izače, što ti je skrivio taj dječak?

IZAK: Nevaljanac je, gospodaru! Umjesto da s drugim pastirima čuva stado, on pred nekoliko dana pobježe, ostavi naše ovce drugovima, i sada sam ga uhvatio gdje lunja po Jerusolimu. Htio sam ga zato šibom, a on pobježe pred vas.

KVINTO *(smiješeći se):* I pametno je uradio!

JEFTA *(također se smiješi):* Kako se zoveš?

IZMAEL *(još uvijek prestrašeno):* Izmael se zovem, siroče sam, Ananijin sluga.

JEFTA: A znaš li ti, tko sam ja?

IZMAEL *(pomno ga promatrajući):* Ne znam tko si, ali te poznajem . . .

KVINTO *(nasmije se):* Krasan odgovor, kao Delfijsko proročište!

JEFTA: Kako možeš reći, da me poznaš, ako ne znaš tko sam?

IZMAEL *(lukavo):* Ako Izak ne odloži šibe, kako ćeš da slobodno govorim?

KVINTO: Herkula mi! Taj je deran bistar. Da sam u Rimu, dao bih ga kome grčkom učitelju, da ga učini govornikom.

JEFTA: Idi, Izače! Ja ću ti dovesti ovog dječaka.

IZAK *(pokloni se):* Nek bude volja moga gospodara! *(Silazi.)*

PETI PRIZOR.

Prijašnji bez Izaka.

IZMAEL *(klekne do Jefte i prinese skut njegove haljine do usta):* Domišljam se, da si sin moga gospodara, koga smo čekali, i ljubim ti skute.

KVINTO *(bodri dječaka da ustane):* Ustaj i razjasni tu tvoju zagonetku!

JEFTA: Dä, što si ono reko, da ne znaš tko sam, a da me poznaješ?

IZMAEL: Gospodaru, vidio sam te pred nekoliko dana na obali Jordana, dok si razgovarao s Isusom Nazarencem. Ti si stajao odmah iza Njega, dok sam ja klečao do njegovih nogu.

JEFTA: Ti? A kako si se našao tamo?

IZMAEL: Otkad sam ostavio drugove, uvijek sam uza Nj. A radi Njega sam ih i ostavio . . .

JEFTA *(živo):* Radi Njega?

IZMAEL: Gospodaru, ti ne znaš, kako je, On dobar i t k o je On.

KVINTO: No pa da čujemo! Tko je on?

IZMAEL *(odvažno):* Mesija!

JEFTA *(u čudu):* Kako to znaš?

IZMAEL *(kao gore):* On je p r a v i židovski kralj...

KVINTO *(strogo):* Dječače! Pazi što govoriš!

IZMAEL: Svi to govore, a i On sam o Sebi to tvrdi, a On ne može lagati . . . On povraća vid slijepima, upravlja hrome i čisti gubave . . . *(Zanosno):* A danas dolazi ovamo u Jerusolim; narod Mu već ide ususret. I maslinove grančice nose i palme. Vikat ćemo Mu: Hosana! Hosana!

JEFTA *(kao u snu):* Doći će u Jerusolim? . . . k nama? . . .

IZMAEL: Doći će! . . . Dolazi!

KVINTO: Herkula mi, to hoću i ja da vidim!

IZMAEL: Žurimo se! *(Pohrli naprijed niza stube, a za njim brzo Kvinto.)*

JEFTA *(kao gore):* . . . Dä, . . . dä, . . . idimo preda Nj . . . idimo . . .

IZMAEL i KVINTO *(već su sišli niz stepenice).*

JEFTA *(ide laganije i baš na stubama zaustavi ga očev glas).*

ŠESTI PRIZOR.

Jefta, Ananija, Jonata.

ANANIJA *(izlazi iz kuće s Jonatom):* Jefta, sine!

JEFTA *(stane i okrene se):* Zapovijedaj, oče!

ANANIJA: Je li otišao Rimljanin?

JEFTA: Dä.

ANANIJA *(strogo):* Pazi, sine! Nije on društvo za tebe!

JONATA: Dozvoli, pravedni Ananija, da ti dadem jedan savjet. Prijateljevati s moćnima može biti veoma korisno za nas. Razumiješ li? Malo nas je i slabi smo, zato treba da smo mudri kao zmije. Puzaš po prašini, a kada dođe n a š d a n: hop! — pa ujedeš i usmrtiš.

ANANIJA: Doći će naš dan, a je li, sine, tvoj mač nabrušen?

(Čuje se žagor svjetine.)

JONATA: Što je to? *(Pohrli do ograde na terasi i nagne se.)* Gledajte! Mnoštvo naroda u svečanoj povorci hrli prema maslinskom brdu. Što će to biti?

JEFTA *(zanosno):* Idu ususret Isusu Nazarencu . . .

JONATA *(sablaznio se):* Šta? Taj hulitelj Boga usuđuje se ući u Sveti grad. Znaj, Jefta, on kaže za sebe, da je Sin Božji i Mesija . . .

ANANIJA: On propovijeda mir, mjesto da poziva na odmazdu; ušutkava židovski narod pričama o kraljevstvu nebeskom i govori da treba dati caru carevo! On nije Židov!

JEFTA: A ipak mi rekoše, da čini velika čudesa.

JONATA *(upadne):* Pomoću Belzebuba, kneza vražjega tvori čudesa!

ANANIJA: Ma tko bio onaj, koji stoji na putu oslobođenju naroda izraelskoga, neka se iščupa kao kukolj i baci u oganj!

JONATA *(žestoko):* I on se usuđuje doći u Jerusolim?! Treba da to odmah dojavimo Velikom Svećeniku.

ANANIJA: Uđi u kuću i napiši pismo, a ja ću odmah poslati slugu da ga ponese Kajfi. *(Silazi desno.)*

JONATA *(hrli lijevo u kuću):* Huli na Boga! Zaslužio je smrt!

SEDMI PRIZOR.

Jefta, Izmael.

(Svjetina dolje na ulici viče: Hosana! Hosana! Hosana!)

IZMAEL *(preleti bez daha stepenice):* Došao je Isus!!! . . . Gospodaru, žuri se . . . Došao je! . . .

JEFTA *(klone skršeno na klupu):* Idite vi, . . . idite . . . ja ne mogu ići za njim . . .

(ZASTOR)

DRUGA SLIKA.

(Ista terasa kao u prvoj slici. Na terasi je sam Jefta. Sjedi na klupi, ali se ubrzo digne i gleda niza stube desno, pa straga preko ograde. Nekoga čeka. Opet sjeda i misli.)

PRVI PRIZOR.

Jefta, zatim Izmael.

IZMAEL *(uzlazi žurno s desna).*

JEFTA *(ustaje i pita tjeskobno):* Dakle? Što si doznao?

IZMAEL *(gotovo plačnim glasom):* Ah, gospodaru! Sve je istina, što ti je sinoć pripovijedao onaj prosjak, sve je potpuna žalosna istina . . .

JEFTA *(nakon kratke stanke):* Kako si se osvjedočio o tome?

IZMAEL: Kad si me, gospodaru, poslao u grad, da saznam što je nova, prošao sam preko velikog trga, gdje su silni šatori i mnoštvo stranaca, što dođoše u Jerusolim da slave Pashu. Tu nađoh Učiteljeve učenike — stajali su nedaleko kuće staroga Ane.

JEFTA: Jesi li ih pitao?

IZMAEL: Jesam! Rekoše mi, da je Isus uhvaćen i da su ga sluge farizeja dovukli u onu kuću svezana užetom, debelim užetom, kao zločinca . . . *(očajno.)* Njega su vezali kao zločinca . . .

JEFTA: Pričaj sve po redu!

IZMAEL: Ne znam, što se zbivalo tamo u kući Aninoj, ali kad su ga izveli, vidio sam Ga; vidio sam, kako su Ga gurali i kako su Ga natezali i kako su Ga vukli . . .

JEFTA: Kamo su ga odveli, znaš li?

IZMAEL: Slijedio sam ih . . . odveli su Ga u dvor velikoga svećenika . . . i još je tamo. Mnoštvo ljudi čeka na trgu, a među svjetinom vrzu se farizeji i književnici. . . . Što će se dogoditi? . . . Vidio sam, gdje je na glavna vrata izašao jedan od galilejskih učenika, koga nazivlju Šimunom. Zapitah ga, da doznam što je, ali mi ništa ne odgovori . . . Čvrsto me privinu k sebi, i njegove su suze tekle po mojoj kosi . . . Mnogi u gradu plaču, ali svi tiho plaču i guše jecanje, da ih tko ne čuje. *(Stanka.)*

JEFTA *(uzbudeno):* I ništa drugo ne znaš?

IZMAEL: Doznao sam, da su Ga jutros čim je svanulo predali zapovjedniku rimske vojske. A sad će Ga voditi k pretoru. Ja sam dotrčao, da ti sve to javim . . . *(Brizne u plač.)* Gospodaru! Reci, što će biti od Njega? Zašto sve to biva? . . .

JEFTA *(uzdahne):* Zašto? To ne znam ni ja ni ti...

IZMAEL: Gospodaru, ti si tako dobar i bogat . . . spasi Ga!

JEFTA *(zadrhće):* Što Mu ja mogu pomoći? . . . *(Šuti, ali se najednom dosjeti.)* Što si ono rekao, da će Ga odvesti Ponciju Pilatu?

IZMAEL: Tako svijet govori. Čuo sam.

JEFTA *(iza kratkog razmišljanja):* Znaš li gdje stanuje Kvinto Lucije?

IZMAEL: Onaj stranac, tvoj prijatelj Rimljanin? Znam, jučer si me slao do njega.

JEFTA: Ah dä! Idi k njemu! Odmah! Pripovijedaj mu sve, kako si meni pripovijedao i reci mu, da ga ja molim nek upozori svog rođaka Poncija Pilata na pakost Učiteljevih neprijatelja.

IZMAEL: A da mu ti radije napišeš sve? . . .

JEFTA: Tvoje su riječi življe od mog pisma, . . . tvoje oči i bljedilo i drhtanje usana govore još više . . . Ako te ne puste do Lucija, reci da te ja šaljem . . .

IZMAEL: Učinit ću sve, gospodaru! *(Otrči desno.)*

DRUGI PRIZOR.

Jefta i Izak.

JEFTA *(pride k ogradi i gleda za dječakom).*

IZAK *(izlazi iz kuće i gunđa):* Opet se otskitalo to derište, i cio se dan već skita . . .

JEFTA *(blago):* Izače, ja sam poslao maloga Izmaela.

IZAK *(prepane se, jer nije u prvi mah opazio mladoga gospodara, pa se pokloni duboko):* Oprosti, plemeniti sine moga gospodara, nijesam te opazio.

JEFTA: Tražiš li mene?

IZAK: Ne baš . . . *(tišim glasom)* Izvršujem zapovijed tvoga oca Ananije.

JEFTA: Zar je ja ne smijem da doznam?

IZAK: Vidjet ćeš sâm odmah . . . Evo, već se uspinju na terasu . . .

JEFTA: Tko?

IZAK: Rabi Jonata i veliki Ruben poglavica Sinedrija.

JEFTA: Oni? . . . Prostri sag preko klupe, a ja ću dozvati oca . . . *(Za se):* Volim da se ne sretnem s njima... *(Ulazi u kuću lijevo.)*

TREČI PRIZOR.

Ruben, Jonata, Izak.

RUBEN i JONATA *(uzidu desno).*

IZAK *(spremio je sjedala i duboko se klanja pokazujući rukom, nek izvole sjesti):* Gospodar moj, Ananija izići će ovaj čas, Jefta sin njegov pošao je da ga dozove.

RUBEN *(oprezno):* Prišapni, dok smo sami, zašto se Jefta drži ovih dana tako daleko od nas? Jesi li ti što opazio?

IZAK *(mudro šuti).*

RUBEN *(Jonati):* A ti si obećao *(potrepta Jonatu po ramenu)* da ćeš ovoga mladića učiniti našim pristašom!

JONATA: Ah! Bojim se, da je Jefta obolio nekom tajnom bolešću.

RUBEN *(porugljivo):* Obolio tajnom bolešću? E, onda bi ga trebalo predvesti kao gubave i hrome da dotakne skut Nazarenčeve haljine. *(Smije se grohotom.)* Ali naša su užeta jača od Nazarenčevih čudesa, ne može ni makac!

JONATA *(laskavo):* Pravo veliš, veliki Rubene! Pravo veliš!

RUBEN *(Izaku):* Pođi, požuri gospodara! *(Sjeda, a do njega Jonata.)*

IZAK *(uđe u kuću lijevo, pa čim je otišao —)*

RUBEN *(povjerljivo):* Pazi, Jonata! Ne smiješ da zaboraviš svoje zadaće. Jefta je bogat, zato nam je veoma potreban. Ana i Kajfa mnogo računaju na ovo rodbinstvo.

JONATA: Na tazbinu! Ja eto nastojim i vjerujem, da će s vremenom moja spretnost i lukavost postići, što želimo.

RUBEN: Ana i Kajfa ne će žaliti *(pokazuje prstima kao da broji srebrnjake)* nagradice za onoga, tko im služi . . .

JONATA *(pohlepno):* Znam to, veliki Rubene . . . i ne ću ništa propustiti, da dođemo do cilja.

IZAK *(izlazi iz kuće s lijeva):* Eto moga gospodara Ananije! *(Klanja se i stane do vrata.)*

ČETVRTI PRIZOR.

Prijašnji i Ananija.

ANANIJA *(s lijeva):* Mir s vama!

JONATA i RUBEN: I s tobom, pravedni Ananija. *(Ustaju.)*

ANANIJA: Krasno je i časno za me, veliki Rubene, što si se udostojao da me posjetiš.

RUBEN: Odsudni nas časovi moraju zbližiti. Bolest ti priječi da dođeš u Sinedrij, zato eto nas u tvoju kuću.

ANANIJA *(daje znak da sjednu i svi sjedaju):* Dakle?

JONATA: S nama je Bog naših otaca!

RUBEN *(Izaku):* Izače! Pripazi, da se moji sluge s nosiljkom ne udalje kamo. I gledaj, hoće li Kajfa izići iz kuće, pa ako izađe, javi mi smjesta!

PETI PRIZOR.

Ruben, Jonata, Ananija.

IZAK *(klanja se):* Razumijem! *(Silazi desno.)*

RUBEN: Znaš li za uapšenje Nazarenčevo u Getsemanskom masliniku?

ANANIJA: Izak mi je pričao sve. A je li istraga dovršena?

RUBEN: Kajfa ga je ispitao u ranu zoru.

ANANIJA: Jesu li preslušani svjedoci?

RUBEN: . . . Pred Kajfom, pred nama svima hulio je Boga i nazvao se s i n o m B o ž j i m!

JONATA *(upada):* Sada će mu Poncije Pilat izreći osudu!

ANANIJA *(u nekoj neugodi):* Ali recite mi, učitelji zakona! Nazarenac je Galilejac, ne bi li on dakle potpadao pod vlast galilejskog tetrarha Heroda, koji je sada radi Pashe u Jerusolimu?

JONATA: I sam rimski prokurator bio je toga mišljenja, pa je poslao Galilejca k Herodu.

RUBEN: Ali Herod je slabić i mekušac . . . Znaš Heroda Antipu!

ANANIJA *(krepko):* Uvijek je bolji potomak Heroda Velikoga nego prokurator rimskog cezara!

RUBEN: Dä, ali što je on učinio? Ništa! Poslao je Nazarenca natrag pretoru i sve što se tamo zbilo jest: da su ga obukli u bijelu luđačku haljinu.

JONATA: Ali Pilat će ga sad morati osuditi.

ANANIJA: Kako će ga osuditi Rimljanin zato, što je hulio našega židovskog Boga? A proti države se nije bunio. Govorio je o opraštanju, a ne o osveti, o kraljev-

stvu n e b e s k o m, što više upućivao je, da se dade caru carevo . . . Ne može njega Rimljanin osuditi!

JONATA: Sve ovisi o narodu. Bude li bijes naroda na našoj strani, Pilat će popustiti!

ANANIJA: Ali narod mu je pred nekoliko dana vikao: Hosana!

JONATA: Narod je gadna životinja, koja voli rikati i svejedno joj je riče li: Hosana! — ili: Raspni ga!

ANANIJA: Ali ima u narodu . . .

JONATA *(prekida)*: . . . znam što hoćeš da kažeš. Iz naroda je sebi Nazarenac izabrao samo dvanaest najboljih, pa ga je jedan od te dvanaestorice izdao.

RUBEN *(lecne se)*: Ne spominji Iškarijota, vrag se je umiješao u tu trgovinu . . .

ANANIJA: O kakvoj to trgovini govorite?

JONATA *(brzo)*: To nije važno. Sporedna su sredstva, glavno je da se postigne svrha.

RUBEN: Ali naš poglavica Kajfa mudra je glava! On je da tako rečem sve predvidio. I eto, pravedni Ananijo, on je odgovorio unapred i tebi. On je znao, da će biti među Židovima malodušnih i bezazlenih, koji će pitati: »Pa kako da ga pošaljemo na smrt, kad nije nikoga ubio, nije ništa ukrao . . .?« Mudri je Kajfa kliknuo u vijeću: »Svi će u njega vjerovati i zaboravit će na osvetu i mržnju, pa će doći Rimljani i sve nas poklati kao ovce! Bolje je dakle da umre jedan čovjek za narod nego da čitav narod strada.«

ANANIJA *(snažno)*: Za narod treba sve žrtvovati!

ŠESTI PRIZOR.

Prijašnji i Jefta.

JEFTA *(koji je već davno izišo iz kuće, ali je zastao na pragu i nehotice čuo sav razgovor, plane)*: Kazališni glumci traže pljesak kad svrše! *(Plješće rukama.)* Ja eto plješčem!

JONATA *(blijed)*: Što misliš time da rečeš, mladi Jefta?

JEFTA: Govorite da treba za narod žrtvovati sve, a taj isti narod zovete gadnom životinjom, koja jednako riče: »Hosana« ili »Raspni ga« . . . I zašto krijete pred mojim ocem, da ste kupili njegovu krv za trideset srebrenjaka?

RUBEN: Mladiću, kako to govoriš?

JONATA: Zar hoćeš da izazivlješ?

JEFTA: Hoću da spoznam istinu, sada i uvijek!

RUBEN: Jefto!

JONATA *(primiče se i gotovo se mjeri s Jeftom)*: Jao onome, koji reče: »Tko nije sa mnom, protiv mene je!« Jer ako onda nije znao za moć onih, proti kojima je radio, sad će je upoznati. Ako ju je pak već znao, sad će je iskusiti! Krvlju će ispaštati svoje riječi, uvrede i čine . . .

JEFTA *(oštro)*: . . . kojima je napadao vas, da istina pobijedi . . .

ANANIJA *(zaprepastio se i slušao okamenjen, a sada je klonuo)*: Jefta, sine, kako to govoriš?

JONATA: Ovaj mladić govori, kao da je izvan sebe!

RUBEN: . . . Na svojim je dugim putovanjima daleko od domovine valjda štošta naučio . . . ali i štošta zaboravio.

JEFTA: Nuder da čujemo, što sam zaboravio?

RUBEN *(jetko)*: To pitaj svojega oca!

JEFTA: Moj me je otac učio dvjema stvarima: da ljubim domovinu i da govorim istinu. A mislim, da nijesam zaboravio ni jednog ni drugog nauka.

SEDMI PRIZOR.

Prijašnji i Izak.

IZAK *(uzlazi žurno desno, brzo se pokloni i još brže počinje govoriti)*: Mudri Rubene! Veliki je svećenik Kajfa poslao po te nosiljku. Moli te da se odjeneš u svečano ruho i da odmah dođeš k njemu.

RUBEN *(veoma obradovan):* Ah! Svečano ruho? Čuste li?

ANANIJA: Šta to znači?

RUBEN: Znači, da smo pobijedili, da vijeće slavi slavlje! Dođi Jonata... Mir s vama! *(Othrli desno, a za njim i Izak.)*

JONATA *(pođe, ali još časak stane da došapne Jefti):* Mladi naš Jefto, malo više mira i čednosti i bit ćeš savršen! I malo opreza, ako hoćemo da stignemo... —

JEFTA *(smijući se gotovo prezirno):* Da stignemo? Kamo? Kamo bi ti htio stići? *(Rugajući se.)* Mudri Jonata, ti gubiš vrijeme, požuri se! Vrijeme je novac... n o v a c.

JONATA *(je shvatio žalac tih riječi pa je otišao mučke).*

JEFTA *(gleda s gnušanjem za Jonatom i Rubenom, ali onda se nekako slomljen okrene, glava mu klone i on pođe mimo očeva sjedala prema kući na lijevo).*

OSMI PRIZOR.

Ananija i Jefta.

ANANIJA *(prihvati sina za ruku i govori zanosno):* O, sine moj! Nikada te nijesam čuo da govoriš ovako muževno... Mučila me tvoja zamišljenost i šutnja, a sad sam dočekao otkrivenje. Oblak, koji je omatao tvoj duh, raspršio se nenadanim bljeskom tvoje srdžbe.

JEFTA *(milujući starca):* Velika je tvoja ljubav, oče!

ANANIJA: U vatri tvoje srdžbe plamtjela je pravednost. A naša domovina treba pravednikâ više nego ičega. Učio si mnogo, vidio si mnogo, zato poučavaj i kori gubavce, što kuže naš Grad... pa makar oni bili i najodličnijega roda i zvanja. Za Izraela to čini, sine moj, sve za Izraela.

JEFTA *(poslije duge stanke):* Poučavati i učiti... nije to za mene, oče moj!

ANANIJA: Zašto? Zašto veliš da nije? Ne ljubiš li ti svoju domovinu?

JEFTA *(ozbiljno):* Nije dosta ljubiti, da se dobro radi. Treba znati, vjerovati i uzdati se u sebe sama.

ANANIJA: A ti ne vjeruješ u naš cilj?

JEFTA: Ja ne znam puta, kojim treba poći...

ANANIJA: Jefta, sine, izaberi put pa pođi naprijed, naprijed!

JEFTA *(kao u snu):* Čekam svoj čas. I samo onda kad dođe, moći ću odgovoriti na svoju vlastitu sumnju...

ANANIJA: A kako ćemo znati, da je došao tvoj čas?

JEFTA: Oče, mene izjeda, mene grize sumnja, ja žudim za istinom... i ja bih plakao od muke i duševne boli... Dä, oče!... I možda kad vidiš, da uistinu plačem... kad vidiš suzu u mome oku, doći će moj čas. Suza nije samo biser boli; katkad je ona živa kaplja, koja gasi žeđu pustinje... *(Sin se privine uz oca. Duga stanka.)*

DEVETI PRIZOR.

Prijašnji i Izak, zatim Kvinto.

IZAK *(ulazi s desna i javlja mirno):* Gospodaru Jefta, traži te onaj stranac.

JEFTA: Kvinto Lucije? Čekam ga, nek uđe!

IZAK *(silazi desno).*

KVINTO *(uzlazi desno):* Zdravo, časni Ananija, zdravo Jefta.

JEFTA: Da si mi zdravo, prijatelju. Reci, je li te našao mali Izmael?

KVINTO: Tvoj me je mali poslanik sreo na putu, i tvoja bi mi poruka prekasno stigla, da nijesam ja sâm predusreo tvoju želju, koja je — iskreno ti velim — bila i moja.

JEFTA: I tvoja? Zar si govorio s Pilatom?

KVINTO: Dä!... Govorio sam u prilog mladog učitelja. Čudiš li se? Čuj dakle! Ja sam se istoga onoga

dana, kad je Nazarenac ušao u grad, približio njemu. Vodio me je tvoj mali pastir. I naučio sam štošta iz njegovih usta. Velik je taj ponizni filozof! Nepravedno je i zlobno tražiti njegovu smrt.

JEFTA: I sve si to rekao Ponciju Pilatu?

KVINTO: Čim sam saznao, što radi svjetina, odmah odoh k pretoru, ali je Pilat već bio u sudnici. Međutim sam razgovarao s njegovom ženom, koja mi je pričala, kako su je strašni sni morili svu noć. A sve radi učitelja iz Galileje. I tako je odmah pristala, da pošalje poruku mužu moleći ga i zaklinjući nek ne tereti svoje savjesti smrću pravednika. I doista, pretor je učinio sve da ga oslobodi, jer na njemu nije našao nikakve krivnje ... Ali svjetina je divljala i urlikala tražeći njegovu smrt.

ANANIJA *(nemoćno):* Oni, koji su malo prije vikali: Hosana!

JEFTA *(obuzet pripovijedanjem):* Onda?

KVINTO: Poncije je mislio, da će utažiti bijes puka, ako dade do krvi bičevati okrivljenika i ako ga tako osramoćena i krvava pokaže narodu. Ali narod je na velikom trgu bučao kao more u oluji i prijetio je: — »Jao tebi, Poncije Pilate! Pustiš li ga na slobodu, neprijatelj si Cezarov, jer se Isus naziva Kristom k r a l j e m ... a mi ne poznamo drugoga kralja do Cezara.«

ANANIJA *(se sasvim pogružao u svojoj stolici):* To su govorili??

JEFTA *(ocu):* Ne slušaj toga, starče moj!

KVINTO *(Ananiji):* Ne, ne, slušaj poštovani sine Izraela, kako su tvoja braća u vašem svetom Jerusolimu izdala svoga čovjeka rimskom upravitelju, da mu sudi, nepravedno ga okrivljujući, da diže Židove na bunu protiv Cezara.

ANANIJA *(kuša ustati):* Obećaj mi prijateljstvom, koje te veže s mojim sinom, da ćeš, kad se vratiš u Rim, prešutjeti ono, što si danas morao vidjeti.

JEFTA: Čemu sad već šutjeti?! Vjetar će raznijeti tu sramotnu vijest na sve četiri strane svijeta ...

KVINTO: I ja se stidim, mene boli radi časti Rima, da je Poncije Pilat popustio ...

ANANIJA: Popustio je bijesu svjetine?

KVINTO: Dā, ali još više prijetnjama farizejâ. Da izbjegne pobuni svjetine, prepustio je ovog pravednog učitelja osveti Jerusolima. »Ja nijesam okaljan krvlju ovog pravednika!« uskliknuo je predavajući žrtvu u ruke krvnika. — »Vi zato odgovarate!« — A svjetina je odgovorila urlikom, koji se do neba čuo: — »Krv njegova na nas i na djecu našu!« — I doista mi se pričini, da su se sva ona u bijesu iskrivljena lica crvenjela poprskana mlazovima krvi pravednika ...

ANANIJA *(ustane kao u groznici):* Prvi put u životu bojim se za Izraelov spas. Jefta! Što to u meni umire?

JEFTA *(bolno Ananiji):* Vjera u lijepi san umire, oče moj! ... *(Kvintu):* Reci mi, Kvinto, što je govorio, što je radio Učitelj?

KVINTO: Šutio je. Trpio je. A činilo se, da ne trpi radi svojih rana, nego radi onih, koji su ga zlostavljali. Obraćao je pogled na razbješnjelu svjetinu, a zatim se zagledao u neku nedoglednu točku, koju samo on vidi ...

JEFTA *(uzbuđujući se):* Ah! Onako ... kao onda ... kao uvijek! Motrio je svijetlu metu, koja je onkraj granice svemira. Onamo, oče, onamo je sloboda, koja ne pozna prljavštine, ljubav, koja ne poznaje mržnje.

ANANIJA: Jefta! Ja ne ću znati da dođem u tu obećanu zemlju! Samo sad znam to, da osjećam svu težinu svoje starosti, a oči se moje kriju pred svijetlom ...

JEFTA: O, kad bih imao snage da te onamo odvedem!

DESETI PRIZOR.

Prijašnji i Izak.

IZMAEL *(dotrči s desna):* Gospodaru! Gospodaru moj! Dolaze! Požuri se, ako hoćeš da Ga još vidiš ... Vode Ga na Golgotu!

ANANIJA: Na Golgotu? . . . Dakle će ga raspeti!

KVINTO *(došavši prvi do ograde, gleda i govori):* Eto, prolaze tu dolje. Golema povorka . . .

(Čuje se žamor s ulice, koji postaje sve glasniji.)

JEFTA *(koraca k ogradi, jer ga vodi Izmael):* Raspet će ga!

ANANIJA *(htio je već da i on pođe, ali onda klone):* Ne! Nek oči moje ne vide i uši moje ne čuju, da ne bi i na me pala krv toga pravednika.

IZMAEL: Gledajte!

JEFTA *(kao da dozivlje u pamet jednu uspomenu):* A on tada reče: »Tko ne nosi svoj križ i ne slijedi mene, ne može se nazvati mojim učenikom« . . .

KVINTO: Gledaj! Poglavice sinedrija . . . svi u sjajnim odijelima, kao da prate nekog kralja . . .

JEFTA *(govori kao da je nadahnut):* . . . I u istinu sprovode kralja . . .

KVINTO: Gledaj svećenike . . . i Kajfa im je na čelu. Regbi, da slave kakav crkveni obred . . .

JEFTA *(kao gore):* Obred svršava . . . Presveto se tijelo žrtvuje . . .

IZMAEL: Vidiš li ovdje dolje . . . one ljude, koji plaču? Ja ih dobro poznam: jedno je Njegov najdraži učenik Ivan, a drugi je onaj Lazar iz Betanije, kojega je Učitelj uskrsnuo od mrtvih.

KVINTO: A koje su ono žene, što stoje do Ivana?

IZMAEL: Koje? . . . *(krikne)* Ah! Mati! Njegova mati!

KVINTO: Zar ona? Sirota žena! Ovako bolna lica još ne vidjeh . . .

IZMAEL *(brzo bere ruže s ružičnjaka):* Ništa drugo nemam da mu darujem. *(Poljubi jednu ružu i baci je s terase.)*

KVINTO: Centurijon Longin ide na čelu legijonara. *(Klikne.)* Evo Nazarenca! Tu je . . .

ANANIJA *(pokrije lice skutom ogrtača).*

IZMAEL *(jecajući):* Učitelju! Učitelju dobri! *(Rašriri ruke i pusti čitavu rukovet ruža).*

KVINTO *(gotovo radosno):* Čuo je! Podigao je glavu! . . . Opazio nas je!

IZMAEL *(od plača prigušenim, ali beskrajno nježnim glasom):* . . . Smiješi se! . . . Nasmiješio se!

JEFTA *(padne na koljena):* . . . Svet! Svet! Svet! *(Onesvijesti se.)*

KVINTO i ANANIJA *(pritrče i podignu ga.)* Jefta! Što ti je? *(Polože ga na klupu.)*

JEFTA *(preobražen):* Pogledao me je . . . kao onda . . . i još jače . . . Sada je preda mnom sama svjetlost!

ANANIJA *(ganut):* Sinko, ti plačeš!

JEFTA *(gotovo radosno):* Dä, mrtvo moje srce zakucalo je novim životom . . . moj je čas došao . . . *(Hoće da ide).*

ANANIJA *(zadržava ga u čudu):* Kamo kaniš?

JEFTA: Za Njim! Putem što je poprskan Njegovom krvlju i zaoran teškim drvetom Njegova križa. Ići ću za Njim, jer je on put, istina i život!

ANANIJA *(skršeno):* A što ću ja bez tebe? Sine moj!

JEFTA *(nježno):* Daj mi ruku! Ne, ti ne ćeš ostati sam u tmini . . .

IZMAEL *(grleći Jeftina koljena):* I mene uzmi sa sobom, gospodaru . . .

JEFTA *(diže Izmaela i grli ga):* Dijete, ti ćeš nas baš i voditi . . . *(Kvintu, koji sve to zadivljen motri)* A ti, Kvinte, kada se vratiš u Rim, klikni ispred sedam brežuljaka: — »S I s t o k a d o l a z i b l a g a v i j e s t! S I s t o k a s v i j e t l o!«

(ZASTOR PADA)

NADBISKUPSKA TISKARA U ZAGREBU

Jedan prizor iz „Ben Hura“, po kojemu se mogu udesiti kostimi.

„DRUŠTVENA POZORNICA"

Dosada su izašle ove glume:

1. Matijević: Rasipni sin. Priča iz evanđelja. 4 slike, 12 muških lica . . . . . Din 8.—
2. Lamot: Za zemljom. Seljačka gluma. 4 čina, 20 muških lica . . . . . „ 10.—
3. Onip: Dođi, idi za mnom! Uskrsna gluma. 2 čina, 7 muških lica . . . . . „ 10.—
4. Jagić-Lederer: Mali ptičari. Dječja šala s pjevanjem. 1 čin, 4 muška lica . . . . . „ 20.—
5. Esteve: Dvije majke. Uskrsna gluma. 1 čin, 7 ženskih lica . . . . . „ 10.—

U štampi su slijedeći svesci:

Br. 6. B. Rozmaitowski: »Ukleti hotel«, izvrsna lakrdija u 1 činu sa 8 lica. Mogu igrati jednako muška i ženska lica.
Br. 7. Dvije zgodne dječje glume od P. Matijevića.
Br. 8. Jedna odlična socijalna drama za ženska lica.

»Društvena pozornica« izlazit će dalje redovito u svescima, koje možemo podijeliti u 4 skupine:

1. Glume za muška lica (odrasla)
2. Glume za ženska lica (odrasla)
3. Glume za djecu (bez obzira na spol)
4. Priručnici (popis gluma s oznakom sadržaja, priručnici o maski, režiji, kostimeriji i t. d.).

Svi pojedinci, društva i institucije, koji žele s nama surađivati u stvaranju dobrog repertoara za nestručne pozornice neka nam jave svoje adrese, da ih uzmognemo redovito obaviještavati o novim edicijama. Također se mogu prijaviti kao pretplatnici ili za sve ili za pojedine grupe, pa ćemo im redovito slati izdanja, koja ih zanimaju. **Pretplatnici će dobiti knjige uz znatan popust.**

Kod nas se nažalost uobičajilo, da se kupi samo jedan primjerak glume, a ostale se uloge prepisuju. Odsad mora biti princip svakoga društva i institucije, da se uloge imaju učiti iz štampane knjige, tim više što je prepisivanje glavnih uloga zakonom zabranjeno!!!

Pravo izvađanja naših gluma stiče se, ako se kupi određen broj primjeraka. Tako tko hoće igrati »Dođi, idi za mnom!« mora nabaviti barem 5 komada glume, koje dobije uz cijenu od 40 din. (mjesto 50 din!). Osim toga treba jednom kartom javiti tko, gdje i kada izvodi glumu na adresu

KNJIŽNICA „DRUŠTVENE POZORNICE"
ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 11.